Tekstiilihuoltopalveluiden merkitys SOTE sektorille

Tekstiilihuolto on kriittinen tukipalvelu. Palveluiden taloudellinen merkitys omistajille ja asiakkaille on melko vähäinen verrattuna muihin terveydenhuollon tukipalveluihin, mutta niiden toiminnallinen merkitys on suuri.

Heikkolaatuisista tekstiilihuoltopalveluista aiheutuva riski ydintoiminnalle on yleensä kohtuuttoman suuri. Asiakkaan ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa määriteltyä hygieniatasoa (eurooppalaiseen standardiin ja kansallisiin soveltamisohjeisiin perustuva) tulee valvoa ja sen tulee toteutua poikkeuksetta.

Tekstiileihin ja tuotantolinjoihin sitoutuneen pääoman vuoksi tulisi toimintaa kehittää yhdessä asiakkaiden (ja omistajien) kanssa pitkäjänteisesti. Tekstiilihuoltopalveluiden ohjaus tulisi ensisijassa olla omistajien käsissä, jotta palvelun sisältö vastaisi omistajien tarpeita ja sopisi yhteen sen päätoiminnan kanssa. Näin varmistetaan myös potilasturvallisuus tekstiilihuollon tukipalvelun osalta.

Tekstiilihuollon markkinat Suomessa

Julkisesti saatavilla olevien tietojen perusteella* voidaan arvioida, että yritysten ja julkisyhteisöjen tekstiilihuoltomarkkinat ovat suuruudeltaan n. 270 MEUR. Tämä on jakaantunut 90%:sti yhdelle yksityiselle yritykselle ja 11 julkisomisteisille tekstiilihuoltoyhtiöille. Julkisten toimijoiden osuus tästä kokonaisuudesta on noin 85 MEUR. Julkiset toimijat työllistävät noin 1100 henkilöä. Kahta yhtiötä lukuun ottamatta pääomistaja on näissä sairaanhoitopiiri ja yhtiöt ovat nykyisten sairaanhoitopiirien konserniyhtiöitä. Näillä julkisomisteisilla yrityksillä on merkittävä markkinaosuus myös avoimen sektorin terveydenhuollon tekstiilihuollossa. Tekstiilihuoltoyhtiöiden omistus siirtyy siis pääosin tuleville maakunnille.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvitsemat tekstiilihuoltopalvelut muodostavat em. kokonaisuudesta noin 80-90 MEUR osuuden. Tästä julkisomisteiset yhtiöt tuottavat noin 95% tarvittavista palveluista. Korkean hygienian vaatimuksen mukaisia suuren volyymin palveluja voivat tarjota pääasiassa vain suuret teollisuuspesulat.

Uudenmaan Sairaalapesula Oy – Suomen suurin terveydenhuollon tekstiilihuoltaja

Uudenmaan Sairaalapesula Oy on HUS kuntayhtymän (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri), Helsingin kaupungin, Espoon kaupungin ja Carea kuntayhtymän omistama yhtiö. Se tuottaa tekstiilihuoltopalveluita ensisijaisesti omistajiensa sosiaali- ja terveystoimen tarpeisiin. Yhtiö on erikoistunut korkean hygienian tekstiilihuoltoon ja sillä on yhteensä kaksi tuotantoyksikköä Keravalla ja Kotkassa.

Uudenmaan Sairaalapesula Oy:n Keravan tuotantoyksikkö on Suomen suurin terveydenhuoltoa palveleva tekstiilihuoltoyksikkö. Yhtiön koko tuotantomäärä on 8,5 miljoonaa kiloa vuodessa ja liikevaihto 19,0 miljoonaa euroa vuodessa. Henkilökuntaa on yhteensä 250 hlöä.

**Asiakastieto ja Balance Consulting-tietokannat ja yritysten tilinpäätöstiedot*

Toiminta käynnistyi Keravalla vuonna 1991 ja vuonna 2008 HUS ja Helsingin kaupunki sopivat Helsingin kaupungin Helteks liikelaitoksen toiminnan siirtämisestä osaksi Uudenmaan Sairaalapesula Oy:n toimintaa. Yhtiö keskitti palvelutuotantonsa Keravalle vuonna 2012. Espoon kaupunki osti yhtiön osakkeita HUS kuntayhtymältä syksyllä 2013 ja tuli yhtiön osakkaaksi. Carea tuli yhtiön osakkaaksi vuoden 2016 alussa ja samassa yhteydessä yhtiö osti Kotkassa sijaitsevan Carean tukipalveluyhtiön omistaman tekstiilihuollon liiketoiminnan. Yhtiö palvelee kaikkia nykyisiä sote-toimijoita sekä hankintalaki huomioiden myös yksityisiä terveydenhuollon yhtiöitä.

Yhtiö on toiminnassaan panostanut erityisesti tuoteturvallisuuteen, kustannustehokkuuteen sekä luotettavuuteen. Yhtiön tarjoamia yhteiskäyttötekstiilimallistoja on käytössä paitsi kaikilla omistajilla myös muilla asiakkailla.

Uudenmaan Sairaalapesulan tekstiilipalveluvalikoimaan kuuluvat myös erikoisosaamista vaativat ympäristömyönteiset monikäyttöiset leikkaustekstiilit. Pesula on ainoa tekstiilihuollon yksikkö Suomessa, jossa leikkaustekstiilit myös steriloidaan. Yhtiö luokitellaan näin ollen lääkinnällisten laitteiden valmistajaksi.

Uudenmaan Sairaalapesula Oy on osaltaan mukana pääomistajansa HUS kuntayhtymän valmiussuunnitelmassa. Poikkeusoloissa luotettavat tukipalvelut voidaan tuottaa ensisijaisesti vahvan omistajaohjauksen yksiköissä.

Tukipalvelut ja valinnanvapaus

Hallituksen eduskunnalle antaman esityksen kuvaamassa tilanteessa yhtiöllä on jatkossa kaksi toimintamahdollisuutta:

1) Jatkaa vahvan omistajaohjauksen in-house yksikkönä ilman mahdollisuutta tuottaa palveluita maakunnan omistamille sote-yhtiöille. Yhtiön nykyinen tuotanto ja liikevaihto vähenisi minimissään 30-35%, henkilöstön määrä n. 60 htv. Palveluvalikoimaa tulisi myös karsia.

2) Toimia maakunnan liikelaitoksen omistamana, vapailla markkinoilla toimivana yhtiönä. Tällöin maakunnan liikelaitos joutuisi kilpailuttamaan palvelut hankintalain mukaisesti, mutta maakunnan omistamat sote-yhtiöt eivät. Tekstiilimallistojen yhdenmukaistamisen mukanaan tuoma kustannustehokkuus menetetään.

   Vapailla markkinoilla toimiva julkisomisteinen tekstiilihuoltoyhtiö voi tarjota palveluja kaikille niitä tarvitseville. Tässä tapauksessa maakunnan liikelaitos joutuu kilpailuttamaan palvelun hankintalain mukaisesti, kun vastaavasti maakunnan omistama sote-yhtiö voi hankkia palvelut ilman hankintalain vaatimuksia. Uudistuksen eräänä peruslähtökohtana on tuoda julkiset ja yksityiset toimijat samalle viivalle. Yhdenvertainen konserniohjausmalli ei tässä vaihtoehdossa toteudu, koska julkinen palveluntuottaja ei voi käyttää konserniohjauksen keinoja hankintatoimen osalta samalla tavalla kuin yksityinen palvelutuottaja.

Esitys ratkaisuksi

Julkisomisteisilla in-house asemassa olevilla tukipalvelutoimijoilla tulisi olla mahdollisuus myydä vaativia keskitettyjä tukipalveluita myös omistajiensa suoran valinnan vapauden toimijoille ilman vaikutusta sidosyksikköasemaan. Toisaalta, jos sidosyksikköasemaa ei ole, maakunnan konserniohjauksen mahdollisuus tulisi ulottaa myös sen omistamiin markkinoilla toimiviin sote-yhtiöihin.

Palveluiden vaikuttavuus ja kustannustehokkuus varmistetaan myös jatkossa vahvalla omistajaohjauksella ja hinnoittelun läpinäkyvyydellä.

Keravalla 18.5.2017

Juha Kosonen
toimitusjohtaja
Uudenmaan Sairaalapesula Oy

juha.kosonen@uudenmaansairaalapesula.fi
www.uudenmaansairaalapesula.fi